→ Hazırlayan: Handan KAZANCI - ekonomikforumdergisi@gmail.com

KOBİ'lere 200 Milyon Avroluk Fon

TTGV Çevre Projeleri Uzmanı Ferda Ulutaş İstanbul Risk Sermayesi Girişimi (iVCi) adlı fon için 200 milyon Avro'luk bir hedef belirlendiğini ve bu fonun özellikle KOBİ'ler için girişim sermayesi olarak kullanılmasını planladıklarını söyledi.

Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (TTGV) 1991 yılından beri kamu ve özel sektör arasında köprü görevi gören bir kurum. Çevre ve Orman Bakanlığı, Enerji Bakanlığı, Sanayi Bakanlığı, Elektrik İşleri Etüd İdaresi, DTM, DPT, üniversiteler ve sanayi odaları ile sürekli işbirliği halinde olan vakıf, ayrıca Dünya Bankası, UNDP (United Nations Development Programme) ve UNIDO (United Nations Industrial Development Organization) ile de işbirliği halinde. Vakfın temel amaçlarından biri de finansman konusunda sıkıntılar yaşayan KOBİ'lere finansman desteği vermek.

TTGV Çevre Projeleri Uzmanı Ferda Ulutaş, Avrupa Yatırım Fonu (EIF), KOSGEB (Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı) ve TKB (Türkiye Kalkınma Bankası) ile birlikte Türkiye'deki yatırımlara tahsis edilmek üzere yeni bir fon ve yatırım ortaklığı programının da başladığını söylüyor: "İstanbul Risk Sermayesi Girişimi (iVCi) adlı bu fon için 200 milyon Avro'luk bir hedef belirlendi ve bu fonun özellikle KOBİ'ler için girişim sermayesi olarak kullanılması planlanıyor." TTGV Çevre Projeleri Uzmanı Ulutaş Ekonomik Forum'un sorularını cevapladı.

● Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı'nın (TTGV) temiz enerjiye yönelmesinin nedenleri nelerdir?

TTGV, özel kanunla kurulmuş, kar amacı taşımayan "vakıf" statüsünde bir kurum olarak, 1991 yılından bu yana sanayicinin ar-ge projelerine kaynak aktarmış, son yıllarda destek yelpazesini ticarileştirme, ön kuluçka, risk paylaşımı ve başlangıç sermayesi gibi mekanizmalarla zenginleştirmiştir.

Misyonumuz, ülkemizdeki "teknolojik inovasyon" faaliyetlerini destekleyerek üreticilerimizin uluslararası pazarlardaki rekabet gücünü arttırmak. Vizyonumuzda, ulusal inovasyon sisteminin kurulması ve geliştirilmesinin yanı sıra "ekolojik sistemin korunması" da yer alıyor.

Bu çerçevede, sanayi kuruluşlarının ar-ge projelerinin desteklenmesine yönelik uygulamalarımıza ek olarak, 2006 yılında başlatmış olduğumuz "çevre desteklerimiz" de halen yürürlükte. Çevre desteklerimiz kapsamında, sanayide "temiz üretim" ve "enerji verimliliği"ne yönelik yatırımların yanı sıra sanayide ve elektrik üretiminde "yenilenebilir enerji kaynaklarının" kullanımına yönelik yatırımlar da vakfımızca desteklenmekte. Buradaki temel prensibimiz, üreticilerimizin rekabet gücüne katkı sağlarken aynı zamanda çevresel performansın da yükselmesini sağlamak. Belirlemiş olduğumuz destek alanları, sürdürülebilir kalkınma politikaları, Türkiye'nin ihtiyaçları ve dünya trendleri ile de uyum içinde.

Temiz enerji kapsamına giren "yenilenebilir enerji kaynakları"nın kullanılmasının teşvik edilmesinin ayrıca, iklim değişikliği alanında alınması gereken önlemler, ülkemizin enerjideki dışa bağımlılığı ve arz güvenliği sorunları açısından da büyük önem taşıdığı açık.

● Türkiye'deki temiz enerji yatırımları ne durumda, bilgi verebilir misiniz?

Bu alanda çok da iyi bir durumda olmadığımız bilinen bir gerçek. Birincil enerji tüketimimizin yüzde

90'ının fosil yakıtlara (petrol, doğal gaz, kömür) dayandığını söylemek yeterli olur sanıyorum. Yenilenebilir kaynakların da yaklaşık yüzde 10'luk bir paya sahip olduğunu söylerken, bunun yaklaşık yüzde 4'ünün hidrolik enerji, kalanının da biyokütle ve odun olduğunu vurgulamak gerekiyor. Hidrolik enerji, büyük ölçüde büyük hidroelektrik santraller (HES) aracılığıyla kullanılıyor ve bu tür santrallerin ekolojik dengeyi bozuyor olmaları nedeniyle yenilebilirlikleri tartışılıyor. Esas olarak rüzgar ve güneşe bakmak lazım. 2006 yılı enerji dengesine göre, rüzgar ve güneş enerjisi kullanımlarının toplam içindeki payının toplam yüzde 0,4 civarında olduğu görülüyor.

Elektrik üretiminde ise, kurulu gücümüzün yaklaşık yüzde 68'i fosil yakıtlara, yüzde 32'si hidrolik enerjiye bağlı; rüzgar ise yüzde 1'e yeni yeni ulaşıyor. Yaklaşık 41.000 MW'lık kurulu güç içinde rüzgar santrallerinin payı son dönemdeki ivmeyle 500 MW'a yaklaşmakta.

Son dönemde, rüzgar santrallerinin yanı sıra küçük HES projelerinin sayısında da önemli bir artış gözleniyor.

Öte yandan, biyogaz Türkiye için çok büyük bir potansiyel. Büyük hayvan ve tavuk çiftliklerinden çıkan organik atıkların, "organik gübre - biyogaz - elektrik üretimini - atık yönetimi"ni içeren entegre ve modern tesislerde değerlendirilmesi konusunda hâlâ ilk inisiyatifi alan bir kuruluş çıkmadı. Büyük kuruluşlarımızdan bu cesareti göstermelerini bekliyoruz. İlk örnekten sonra bu sektörün hızla büyüyeceğini düşünüyoruz.

● Temiz enerji konusunda sizler TTGV olarak neler yapıyorsunuz?

Biz, TTGV olarak ar-ge desteklerimiz kapsamında, temiz enerji teknolojilerinin geliştirilmesine yönelik projeleri destekleyebiliyoruz. Son dönemde, güneş pili ve biyoyakıtlarla ilgili ar-ge projeleri gündemde.

Öte yandan, daha önce de belirttiğim gibi, sanayicilerin ve elektrik üreticilerinin yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanmalarına yönelik yatırımlarını da çevre desteklerimiz kapsamında destekliyoruz. Desteğimiz geri dönüşlü bir destek. Proje toplam bütçesinin yüzde 50'sini aşmayacak şekilde en fazla 1 milyon dolara kadar çıkabiliyor. Faiz uygulaması yok ve bir defaya mahsus olmak üzere toplam TTGV katkısının yüzde 6'sı oranında bir hizmet bedeli talep ediyoruz.

Amacımız, özellikle küçük ölçekli yatırım projelerindeki (birkaç milyon dolarlık) finansman darboğazının aşılması konusunda yardımcı olmak. Her ne kadar Yenilenebilir Enerji Kanunu ile bu alandaki yatırımlara önemli teşvikler ve elektrik alım garantisi getirilmiş olsa da, hâlâ bu yatırımların fizibilitesi Avrupa'daki gibi değil. Özellikle güneş ve biyogazda yatırımcının daha fazla teşviğe ihtiyacı olduğu açık.

Dolayısıyla, TTGV olarak geri ödemeler konusunda da önemli avantajlar sunmaya çalışıyoruz. Öncelikle projeler 18 aya kadar sürebiliyor, proje tamamlandıktan sonra ilk bir sene herhangi bir geri ödeme olmuyor. Ondan sonraki üç yıl içinde eşit taksitler halinde ödemeler gerçekleşiyor.

● Herhangi bir kurum size başvurduğunda ne tür işlemler yapıyorsunuz?

Öncelikle, firmanın başvuru yapmayı planladığı proje fikrini değerlendirerek, destek kapsamımıza girip girmediği konusunu netleştiriyoruz.

Daha sonra proje sahibini web sitemizdeki (www.ttgv.org.tr) başvuru formları ve başvuru kılavuzuna yönlendiriyoruz. Başvuru hazırlığı sürecinde her aşamada proje sahiplerine ihtiyaçları olan konularda destek olmaya çalışıyoruz. Başvurular bize ulaştıktan sonra, proje konusuyla ilgili iki ya da üç bağımsız uzmanı -üniversite, özel sektör ve kamudan- projeyi değerlendirmesi için görevlendiriyoruz. Bu uzmanlar, proje sahipleriyle doğrudan görüşerek ve başvuru dosyasını inceleyerek değerlendirmelerini yapıyorlar. TTGV olarak kendi görüşümüzü de ekleyerek Yönetim Kurulumuza projeyi sunuyoruz. Desteklenme kararı çıkarsa, firmalarla sözleşme aşamasına geliyoruz.

● Geleceğe yönelik planlarınız neler?

TTGV, ilk başta da söylediğim gibi, özel sektörle kamunun ortak girişimi olarak kurulmuş. Bir bakıma, kamuyla özel sektör arasındaki köprü görevini görüyor. Amacımız, inovasyon yani yenilikçilik sisteminin kurulması, güçlendirilmesi ve bu bağlamda sanayicimizin rekabet gücünün artırılması.

Bu çerçevede enerji konusuna da bütüncül olarak bakıyoruz. Enerji teknolojilerinin geliştirilmesi konusunda rekabet öncesi ar-ge çalışmalarıyla başlayan, geliştirilen ürün ve teknolojinin ticarileşmesine kadar olan sürecin bütününe yönelik modeller tasarlıyoruz ve ilgili kamu kurumlarının da sahipleneceği bu tür programları yürütmeyi hedefliyoruz.

Diğer taraftan enerjinin verimli kullanılması da çok önemli. Sanayimizde ortalama yüzde 25 oranında bir enerji tasarrufu potansiyeli mevcut. Çevre destekleri kapsamında, enerji verimliliği yatırım projele-

rine de destek verdiğimizi belirtmiştim. Enerji verimliliği devletin de öncelikli alanlarından biri. Biliyorsunuz, 2008 "enerji verimliliği yılı" ilan edildi. Biz de mevcut programlarımızla kamunun öncelikli bulunduğu alanlara finansal ve teknik açıdan katkıda bulunmayı sürdürmeyi, daha bütüncül programların içinde yer almayı hedefliyoruz.

● Bu alanda hedef kitleniz kimler? Daha çok kimlerle işbirliği yapıyorsunuz?

TTGV olarak hedef kitlemiz sanayicidir. Amacımız sanayicimizin rekabet gücünün artırılmasıdır. Özellikle KOBİ'ler öncelikli hedef kitlemizi oluşturuyor. Faaliyetlerimiz çerçevesinde, ilgili kamu kurumları (Çevre ve Orman Bakanlığı, Enerji Bakanlığı, Sanayi Bakanlığı, Elektrik İşleri Etüd İdaresi, DTM, DPT, vb.), üniversiteler ve sanayi odaları ile sürekli işbirliği halindeyiz. Bunun yanında uluslararası kuruluşlarla da, belli projeler bazında işbirliği yapıyoruz. Örnek olarak Dünya Bankası, UNDP ve UNIDO'yu verebilirim.

● KOBİ'lere yönelik çalışmalarınızda yaptırımcı uygulamalarınız olacak mı?

Vakıf olarak, herhangi bir yaptırımcı fonksiyonumuz yok. Bizim misyonumuz, sanayiciyi -dolayısıyla KOBİ'leri-, destekleyerek, bilinçlendirerek ve teşvik ederek bir yerlere taşımak. Dolayısıyla, tüm destek mekanizmalarımızı da bu doğrultuda ve destek zincirinin (Ar-Ge, Patent, Ticarileşme, vb.) her halkasını dikkate alarak oluşturmaya çalışıyoruz. Bir ürün ya da teknolojiye yönelik olarak arz tarafını güçlendirirken talep tarafını da teşvik etmeyi hedefliyoruz. Örnek olarak, enerji tasarrufu sağlayan bir ekipmanı geliştiren ve üreten bir KOBİ'yi destekliyorsanız, bu ekipmanı kullanacak diğer KOBİ'leri de yatırıma yönelik finansal desteklerinizle ve farkındalık faaliyetlerinizle teşvik etmelisiniz.

● Türkiye sanayisinin belkemiği olan KOBİ'lere yönelik olan çalışmalarınızı biraz da ayrıntılı açıklayabilir misiniz?

Gerek bilgi ve farkındalık, gerekse finansman açısından en çok desteğe ihtiyaç duyan, özellikle bankalardan faiz ve teminat masrafları nedeniyle yeterli finansman sağlayamayan da yine KOBİ'ler.

Diğer taraftan, TTGV, Avrupa Yatırım Fonu (EIF), KOSGEB ve TKB ile birlikte Türkiye'deki yatırımlara tahsis edilmek üzere yeni bir fonların fonu ve yatırım ortaklığı programını da başlatmış bulunuyor. İstanbul Risk Sermayesi Girişimi (iVCi) adlı bu fon için 200 milyon Avro'luk bir hedef belirlendi ve bu

fonun özellikle KOBİ'ler için girişim sermayesi olarak kullanılması planlanıyor.

● TOBB ile ortak bir proje içinde misiniz ya da işbirliği düşünüyor musunuz?

TOBB'un yöneticiliğini yürüttüğü Teknoparklar Projesi'nde TTGV de yer almış ve TOBB ile birlikte çalışmıştır. Ayrıca, DPT'nin özel ihtisas komisyonlarında TOBB ile birlikte TTGV de faaliyet göstermektedir. Diğer taraftan, TOBB Üniversitesi'nin staj programına TTGV'de dahil olmuştur ve her sene TOBB üniversitesinden öğrenciler TTGV'de staj yapmak için vakfımıza gelmektedir. Bunun dışında spesifik bir proje olmamakla birlikte TTGV misyon ve faaliyet alanları çerçevesinde TOBB ile işbirliği yapma olasılığı tabii ki her zaman mevcut.

● Herhangi bir STK ile işbirliğiniz var mı?

Faaliyet alanımız içindeki farklı kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapıyoruz. Örneğin, temiz enerji alanı ile ilgili olarak, Temiz Enerji Vakfı'nın (TEMEV) yönetim kurulundayız. Sanayi odaları ile (özellikle ESO, İSO) de çeşitli platformlarda işbirlikleri yapıyoruz. Örneğin 2008 başından beri ESO ile Eskişehir'de "Bölgesel İnovasyon için Kapasite Oluşturma" projesini yürütmekteyiz. Bu kapsamda, sanayicide gerek teknolojik inovasyon gerekse eko-inovasyon (çevre alanındaki yenilikçilik) çerçevesinde bir altyapı oluşturmaya yönelik çeşitli faaliyetler yürütmekteyiz.

● Sizce Türkiye'yi önümüzdeki kışta özellikle doğalgazda ne tür sorunlar bekliyor?

Aslında bu konuda hemen herkes aynı şeyi söylüyor. Ben de bu konunun uzmanı değilim. Ama bazı rakamlara bakmak ve güncel olayları izlemek bile genel bir yorum yapmak için yeterli oluyor. Sonuçta birincil enerjide tüketimimizin yaklaşık yüzde 30'u doğalgaza bağımlı. Ve bunun yüzde 90'ını dışarıdan alıyoruz. Elektrik üretimine baktığımızda, yüzde 45 oranında doğalgaza dayandığını görüyoruz ve elektrik için kullandığımız doğalgazın yüzde 64'ünü tek başına Rusya'dan alıyoruz. Sonuçta, kendinizin olmayan ve başkasından aldığınız bir şeyin sürekliliği ile garanti vermeniz mümkün değil. Hele de enerji gibi tüm dünyanın dengelerine bu denli bağlı olan bir konuda. Son Rusya-Gürcistan savaşı dahi, bu konudaki riskimizin büyüklüğünü tekrar hatırlattı bize. Dolayısıyla, özellikle doğalgazı satın aldığımız ülkelerin her türlü içsel sorunu, ülkeler arası siyasi ilişkiler, kış koşulları ve daha birçok faktör bizi doğalgaz sıkıntısıyla karşı karşıya bırakabilir. En azından belli yoğun dönem ve saatlerde böyle bir sıkıntı söz konusu olabilir.